

Köszöntő

Elhangzott 2015 november 7-én a Mátyás templomban,
a Gregorián Társaság 25 éves jubileumának hálaadó szentmiséjén

1968 óta március első napjaiban itt a Budavári Nagyboldogasszony templomban kórusok, szkolák, énekesek jönnek össze, hogy Kodály Zoltán kérésének eleget téve az ő lelki üdvéért bemutatott szentmisén gregorián énekeket szólaltassanak meg. Kérem ezért, engedjék meg, hogy a Gregorián Társaság jubileuma kapcsán előbb ne a Társaságról szóljak, hanem Kodály Zoltán szavait idézve magáról a gregorián énekről. Idézem:

„A *Gregorián* emberi mű. Nem egyszerre esett le az égből. Századokon át gyűlt, változott, s az Egyház örökifjú, folyton megújuló természete biztosítja: még fog változni. Forrásait, rétegződését csak rövid ideje kutatják a tudomány eszközeivel. E kutatás további menete és eredménye ma még beláthatatlan. Emberi elméről lévén szó, e munka során temérdek tévedés történt már, és fog történni, míg majd lassan, talán századok múltán világosan áll a fejlődés egész története...
Legyünk szerények, a feladat óriási, és máról holnapra meg nem valósítható...”

Talán mellbevágó az első tömör mondat: A gregorián emberi mű. Ellentmondani látszik a középkori ikonográfiából jól ismert Szent Gergely pápa képnek. Nádasy Alfonz bencés atya, Kodály gyóntatója és munkatársa visszaemlékezéseiből azonban tudjuk, mennyire „szent” volt Kodály számára az egyház ősi éneke, milyen alapossággal tanulmányozta hétről hétre a következő vasárnap proprium anyagát. Emellett figyelemmel kísérte a gregoriánról szóló irodalmat, ismerte Peter Wagner és mások munkásságát, de úgy látta: „Forrásait, rétegződését csak rövid ideje kutatják a tudomány eszközeivel.” Az akkor mintegy 100 éves gregorián kutatás valóban rövid idő az előtte eltelt másfél évezred mellett. De az utóbbi 60-70 esztendőben a tudomány fejlődése ezen a területen is igencsak felgyorsult. A kutatások nyomán megszületett új „tudományág”, a *gregorián szemiológia* eredményei harminc évvel ezelőtt érkeztek el hozzánk a Gregorián Társaság későbbi megalapítójának, Béres György tanár úrnak jóvoltából.

Itt most visszatérnék a Kodály idézet zárómondatához: „Legyünk szerények, a feladat óriási, máról holnapra meg nem valósítható.” Akik részt vettünk Béres tanár úr 80-as évek közepétől tartott pannonhalmi kurzusain, benne egy olyan embert, tanárt, művészt ismertünk meg, aki a feladatot Kodályhoz hasonlóan látta. Szerény volt, de éppen ezzel tudta „lebilincselni”, lelkesíteni a gregoriánt megismerni vágyó érdeklődőket. Módszere is szerényen egyszerű volt:

csomagolópapírra rajzoltuk a tenyéryi nagyságú neuma jeleket, hogy könnyebb legyen a középkori karvezető intéseit felidézni.

Béres György tudatában volt a feladat nagyságának, ezért társakat keresett, és talált a munkához, velük együtt létrehozta 1990-ben a Gregorián Társaságot.

Legyen szabad néhány mondatot idézni a Társaság alapszabályzatából:

„A Társaság támogatja a gregorián ének tanulmányozását és a tudományos ismeretek terjesztését. Segíti az egyházzeneészek, az énekkarvezetők, zene- és énekpedagógusok, a seminaristák és a szerzetesek gregorián képzését és továbbképzését... Találkozókat rendez külföldi és belföldi előadókkal, szkolákkal. Kották, CD –k, szakkönyvek és tanulmányok kiadásával segíti a gregorián ének megismerését, terjesztését”. Tevékenységét kiterjesztette a környező országokra, hogy az ott élő magyarok is megismerhessék az egyház sajátos énekét. Hosszú időt venne igénybe a Társaság által 25 év alatt elvégzett munka számbavétele – kérem, tekintsenek el ettől. Viszont engedjék meg, hogy ismét visszakanyarodjak Kodály szavaihoz:

Köszönjük, hogy a Társaság tevékenységével részt vállal az „Egyház örökifjú, folyton megújuló természetének” felmutatásához és életben tartásához. Bízunk benne, hogy amikor – mint Kodály írja – „századok múltán világosan áll a fejlődés egész története” – az erről szóló összegzésben nemcsak az elmúlt 25 év eredményei lesznek olvashatók, hanem a következő évtizedek gyümölcsöző munkájának számbavétele is sok-sok oldalt fog majd megtölteni.

Isten éltesse a Gregorián Társaság alapítóját, Béres György atyát, és a Társaság minden tagját!

Tardy László karnagy,
az OMCE társelnöke,
a Gregorián Társaság elnökségi tagja.